

YENİ NEŞRİYAT

O. Bayramgil

F. FRİEDENSBURG

DİE BERGWIRTSCHAFT DER ERDE (DÜNYANIN MADEN İKTİSADİYATI).

XVI - 562 S., 49 şekil, ciltli 69 mark.

Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1956.

1938 yılında ilk defa intişar etmiş bulunan ve madencilere hitap ettiği derecede iktisatçıları ve siyaset adamlarını da ilgilendiren bu çok faydalı eserin ikinci cihan harbinden sonra 1948 senesinde dördüncü tabı çıkmıştı. Ancak o zaman müellif, malûm sebepler dolayısıyla, dünya literatüründen lâyıkıyla istifade edememiş olduğundan birçok malûmat harpten evvelki eser ve istatistiklere dayanmıştı. Yeni çıkmış olan beşinci tabı ise, 1955 yılına kadar yayınlanmış eser ve istatistiklere istinad ettiği cihetle, eşer tam bir revizyona tâbi tutulmuş, bazı kısımları da tamamen yeniden yazılmıştır.

1954-1955 kışında memleketimizi ziyaret ederek bize güzel konferanslar dinletmiş olan Profesör Friedensburg eserine Maden İktisadiyatı mevzuunu hudutlandırmakla başlamakta, beynelmilel maden iktisadiyatı hakkında kısaca bilgi vermekte, bundan sonra harf sırası ile bütün memleketlerin bu bakımdan özet halinde madenciliğini anlatmaktadır. Bu anlatış her memleketin maden zenginliklerini, madenciliğini ve minerallere olan ihtiyacını belirtmeyi hedef tutmaktadır.

Eserde Türkiye için yalnız 6 sahife ayrılmış ve maalesef tam bir ekspoze yapılamamıştır. Meselâ memleketimiz için büyük önem taşıyan kolemanit zuhurlarından hiç bahis yoktur. Türkiye hakkındaki kısım genel olarak memleketimizde madenciliğin bir tarihçesi ile başlanmış, bunu müteakip gayet kısa olarak kömür, petrol, altın, gümüş civa, bakır, kurşun, çinko, demir, manganez, krom, antimuan, volfram, boksit, alünit, kükürt, magnezit, pandemit, lüle taşı, zımpara ve tuz hakkında bilgi verilmiştir. Madenciliğin Türkiye için iktisadî ve siyasî az önem taşımadığı ve bu önemin devletçilik ve yabancı sermaye sayesinde artacağı, askerî bakımdan ehemmiyetli

bazı madenler ihraç edebilmesi dolayısıyla memleketimizin harpte bu bakımdan da mühim rol oynayacağı belirtilmektedir.

Her memleket için verilmiş olan bilgi sonunda kısa bir bibliografya konmuştur.

P. RAMDOHR

DIE ERZMINERALIEN UND IHRE VERWACHUNGEN

(Maden mineralleri ve dokuları)

875 S., ciltli 98.-mark, Akademie-Verlag, 1955.

T. J. K Bülteninin C. IV, Sayı 1'inde refere etmiş olduğumuz bu kıymetli eserin 2. tabı da, pek kısa denilebilecek bir zaman sonra intişar etmiş bulunmaktadır. Yeni basılıştaki eserin çerçevesi aynı kalmış olmakla beraber, bilhassa özel kısımda, şimdiye kadar önem verilmemiş olan nispeten nadir birçok minerale ve yeni bulunmuş minerallere geniş yer tahsis edilmiş, diğer minerallerin ekserisinde de düzeltmeler yapılmış ve tamamlayıcı bilgi verilmiştir.

Minerallerin dokusuna tahsis edilmiş bulunan genel kısım da oldukça genişletilmiş ve eserin fevkalâdeliğinde büyük rol oynayan mikrofotoların adedi hem fazlalaştırılmış, hem de birinci basılıştaki pek iyi olmayan bazı resimler çıkarılarak yerlerine mükemmelleri konmuştur. Bir de bu seferki nüshanın kâğıt cinsinin çok daha iyi olması resimlerin mükemmeliyetini arttırmıştır.

Maden mikroskopisi mevzuunda hiç şüphesiz dünyada en kıymetli eser olarak gösterilebilecek olan bu kitabın bu mevzu ile ilgilenenler tarafından tedariki muhakkak ki zarurîdir.

W. R. SCHOLLER AND A. R. POWELL

THE ANALYSIS OF MINERALS AND ORES OF THE RARES ELEMENTS

408 S., ciltli 3. sterling, Charles Griffin & Co., 1955.

Mineral tahlilleri ile iştigal edenlerin çok iyi bildikleri, nadir elementlerin tahlili için gayet lüzumlu olan bu eserin 3. basılışı, müelliflerden biri tarafından (A.R.P.) esaslı bir revizyona tabi tutulmak suretile yayınlanmış bulunmaktadır. Bu revizyonda:

1. Skandium, uranium, renium ve platin metalleri yeniden yazılarak tamamen yeni analiz metodları da ilâve edilmiştir;
2. Nadir topraklar, torium, germanium, niobium ve tantalum kısımları tadil edilmiş ve genişletilmiştir;

3. Mütebaki kısımlarda da ilâveler vardır ve genel olarak kromatografi, polarografi ve spektrofotometri usulleri üzerinde durulmuştur.

E. WAHLSTROM

PETROGRAPHIC MINERALOGY

408 S., ciltli 7.75 dolar, John Wiley & Sons, 1955.

İngiliz lisanı, Winchell'in "Elements of optical Mineralogy" isimli standard eserinden sonra, şimdi de "Optical Crystallography" ve "Introduction to theoretical igneous Petrology"nin müellifi Wahlstrom'un elinden kıymetli bir optik mineraloji eseri kazanmış bulunmaktadır.

Yeni eser münhasıran taşlarda raslanan minerallerden bahseder; Winchell'e nazaran da daha az teferruatlıdır, fakat en önemli ve hedefe güden bilgiyi muhtevi olduğundan muhakkak ki çok kullanışlıdır.

"Pétrographie Mineralogy" şu kısımlardan mürekkeptir:

Numunelerin toplanması ve ihzarı

Petrografik metodlar

Minerallerin ve agregaların mikroskopik tedkiki

Fedorof masası

Verilerin grafik usullerle gösterilişi ve petrografik hesaplar

Taşları teşkil eden silikatler Silikatlardan gayrisi

Mineralleri tayini için tabelâlar

Erüptif taşların terkip, özellik ve tasnifi

Sediman taşlarının terkip, özellik ve tasnifi

Metamorf taşların terkip, özellik ve tasnifi

Görüldüğü üzere, kısaca taşların tasnif, terkip ve özelliklerini de içine almış bulunan bu kıymetli eser, ayrıca gayet isabetli şekiller ve güzel resimler ihtiva etmektedir.

F. H. EDMUNDS

GEOLOGY AND OURSELVES

256 S., ciltli 21 şiling, Hutchinson's, 1955.

Jeolojinin iktisadî sahalardaki tatbikatını teoriye pek kaçmadan anlatan

bu güzel eserde Őu bahisler vardır:

Jeolojinin baŐlangıcı

Bugünkü Jeoloji

Mineral, taŐ ,ve fosiller hakkında

Dünyanın tarihi Jeolojik servisler ve hartalar

Jeofizik ve Jeokimya

Sondajlar

Su aramaları

İnŐaat malzemesi

Mühendislik Jeolojisi

Kömürler ve iŐletmesi

Madenler, prospeksion ve iŐletme

Petrol ve tabii gaz

Jeoloji ve Ziraat

Plânlama, İŐletmeden mütevellit çöküntüler v.s.

Amatör için Jeoloji.

Pratik sahada çalıŐan her jeologun istifade edebileceği bu eserde mi-saller genel olarak İngiltere'den alınmıŐ, az olmakla beraber güzel Şekil ve resimler de konulmuŐtur. Bu eserin, Jeolojinin tatbiki sahadaki faydalarını müdrük olmayan diğer meslek erbabı tarafından da hiç olmazsa gözden ge-çirilmesi muhakkak ki faydalı olur.

F. LOTZE: GEOLOGIE

R. BRAUNS /CHUDOBA: ALLGEMEINE MİNERALOGİE

: SPEZIELLEMİNERALOGİE

W. BRUHNS/P. RAMDOHR: PETROGRAPHİE

Sammlung Göschen, Walter de Gruyter & Co., 1955.

Her ilim kolunun özet olarak ve gayet ucuz bir fiyatla kitabını yayın-lamakla meŐhur "Göschen Koleksiyonu" yukarda isimleri verilen eserleri de neŐretmiŐ bulunmaktadır. Bir cep kitabı halinde olan ve 100-170 sahife kalınlık arzeden bu kitapçıklar, bahis konusu disiplinin anahatlarını ihtiva ettikleri cihetle, bilhassa talebelere ve bir de bu ilimler hakkında umumî bilgiye sahip olmayı arzu edenlere Őayanı tavsiyedir.

Bu kitapçıkların birincisi, yâni "Jeoloji", Göschen Koleksiyonunda ilk defa yayınlanmış bulunmaktadır.

İkinci ile üçüncünün ilk tabılarını müteveffa Profesör Bruhns yazmıştı. Şimdi bunlar, eskimiş olmasına rağmen hâlâ her mineralog-petrografın masasından eksik olmayan "Mikroskopische Charakteristik der gesteinsbildenden Mineralien" in müellifi Prof. K. Chudoba tarafından revizyona tâbi tutularak 9. defa yayınlanmıştır.

İlk olarak Profesör Bruhns'un yazmış olduğu Petrografi de yeni tabılarında daima Profesör Ramdohr tarafından revize edilmiş şimdi de 4. basılışı çıkmıştır.

K. RANKAMA

ISOTOPE GEOLOGY.

XVI + 535 S., ciltli 75 şiling,

Pergamon Press Ltd., London 1954.

Jeolojide yepyeni bir mevzu teşkil eden izotoplar şimdiye kadar bilhassa kimyager ve fizikçiler tarafından alâka görmüş olup, Rankama bu eseri jeologa bir çok problemlerde yardım edebilme ümidi ile yazmıştır. Jeologlar için hakikaten bir yenilik teşkil eden bu eser büyük bir emek mahsulü olup tam 84 sahifelik bir bibliografyadan derlenmiş bulunmaktadır. Müellif artık jeolojinin sırf deskriptif çağı yaşamış ve eksakt safhaya girmiş olduğu kanaatini izhar etmektedir.

Eser, atomlar ve yapıları ve periodik sistem ile başlamakta, müteakiben izotopi, mas analizi, radioaktivite, çekirdek ışınlarının özellikleri, tabiatteki çekirdek reaksiyonları, radioaktivitenin jeolojik tatbikatı bahis konusu edilmekte ve kimyasal elementlerden 81 i, periodik sistemdeki sıralarına uyularak, izotoji bakımından anlatılmaktadır.

Bu anlatılıştâ evvelâ bahis konusu elementin mümkün izotoplarından bahsedilmekte, sonra da tabiatte muhtelif jeolojik formasyonlarda mevcut izotoplar ile bilhassa bunların nispeti üzerinde durulmakta, genel olarak bu nispet, bahis konusu elementin izotoplarının güneşteki nispeti ile kıyas edilmekte ve bu suretle bir çok enteresan problemler vazedilerek neticeler çıkarılmaktadır.

Bu suretle ilk olarak 1932 yılında Holmes tarafından ileri sürülen bazı petrografik meselelerin halli için kalsium izotoplarının işe yarayabileceği fikri artık hakikat olmuş ve ayrıca daha pek çok imkânlar meydana çıkmış bulunmaktadır.